

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ได้ผลการศึกษาดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

การศึกษานี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง รวม 200 ราย ได้ผลการศึกษาซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ดังมีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 1 – 3

ตารางที่ 1 ความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและอายุ

	เพศและอายุ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	100	50.0
	หญิง	100	50.0
	รวม	200	100.0
อายุ	10 – 20 ปี	35	17.5
	21 – 30 ปี	51	25.5
	31 – 40 ปี	66	33.0
	41 – 50 ปี	41	20.5
	51 – 60 ปี	7	3.5
	รวม	200	100.0

ตารางที่ 1 แสดงความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและอายุ ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษานี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า โดยเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายและเพศหญิง กลุ่มละ 100 ราย จึงคิดเป็นร้อยละ 50.0 เท่ากัน เมื่อพิจารณาด้านอายุ พบว่า จำนวนกว่า 3 ใน 4 ของทั้งหมดมีอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป โดยกลุ่มอายุที่พบมากที่สุด คือกลุ่มอายุประมาณ 31 – 40 ปี มีถึงร้อยละ 33.0 อันดับรองลงมา มีอายุประมาณ 21 – 30 ปี และ 41 – 50 ปี พบร้อยละ 25.5 และ 20.5 ตามลำดับ ขณะที่กลุ่มอายุระหว่าง 10 – 20 ปี และ 51 – 60 ปี มีจำนวนไม่มากนัก คือร้อยละ 17.5 และ 3.5 เท่านั้นตามลำดับ

ตารางที่ 2 ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับการศึกษา		จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	11	5.5
	มัธยมศึกษา	59	29.5
	อนุปริญญา/ปวส.	35	17.5
	ปริญญาตรี	77	38.5
	สูงกว่าปริญญาตรี	18	9.0
รวม		200	100.0

ตารางที่ 2 แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง จากสถิติตัวเลขแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมาคือ มัธยมศึกษา และอนุปริญญา หรือ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 29.5 และ 17.5 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่เหลือมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา และสูงกว่าปริญญาตรี โดยมีเพียงร้อยละ 5.5 และ 9.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

อาชีพ		จำนวน (ราย)	ร้อยละ
อาชีพ	นักเรียน/นักศึกษา	57	28.5
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	55	27.5
	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	37	18.5
	พนักงานบริษัทเอกชน	21	10.5
	รับจ้าง	19	9.5
	แม่บ้าน	6	3.0
	อื่นๆ	5	2.5
	รวม	200	100.0

ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นถึงอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง จะเห็นว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา ถึงร้อยละ 28.5 ส่วนกลุ่มอาชีพในอันดับรองลงมา ได้แก่ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย และเป็นพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 27.5, 18.5 และ 10.5 ตามลำดับ ส่วนที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และเป็นแม่บ้าน พบเพียงร้อยละ 9.5 และ 3.0 เท่านั้น อย่างไรก็ตาม มีกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 2.5 ที่ประกอบอาชีพอื่นนอกเหนือจากที่ได้กล่าวแล้วก่อนหน้านี้

การที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา และกลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ทั้งนี้เนื่องจากช่วงเวลาที่ทำการศึกษาเรื่องนี้ คือระหว่างเดือนสิงหาคม – กันยายน 2543 เป็นช่วงที่ไม่ค่อยมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนมากนัก หรือที่เรียกว่า ช่วง Low season ดังนั้น นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมอุทยานฯ โดยส่วนมาก จึงเป็นกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและปริญญาตรี โดยเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อศึกษารธรรมชาติ และเป็นกลุ่มข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ที่มาใช้สถานที่ ห้องประชุมของอุทยานฯ เพื่อจัดประชุม สัมมนาทางวิชาการ และ ค่ายเหตุนี้ จึงมีกลุ่มนักท่องเที่ยวในสาขาอาชีพอื่น ๆ ในจำนวนค่อนข้างน้อย

ตารางที่ 4 ภูมิฐานะของกลุ่มตัวอย่างที่มาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน

	ภูมิฐานะ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ภูมิฐานะ	ลำปาง	96	48.0
	กรุงเทพฯ	23	11.5
	เชียงใหม่	20	10.0
	เชียงราย	9	4.5
	พะเยา	6	3.0
	ลำพูน	5	2.5
	จังหวัดอื่น ๆ	41	20.5
	รวม	200	100.0

ตารางที่ 4 แสดงภูมิฐานะของกลุ่มตัวอย่างที่มาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จังหวัดลำปาง สิ่งที่สามรถเห็นได้อย่างชัดเจนก็คือ นักท่องเที่ยวมีภูมิฐานะกระจายอยู่ในหลายจังหวัดของประเทศ ทั้งนี้พบว่าส่วนใหญ่เกือบกึ่งหนึ่งของทั้งหมด คือร้อยละ 48.0 มีภูมิฐานะอยู่ในจังหวัดลำปาง อันดับรองลงมาคือ กรุงเทพฯ ร้อยละ 11.5 และอยู่ในจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา และลำพูน โดยคิดเป็นร้อยละ 10.0, 4.5, 3.0 และ 2.5 ตามลำดับ นอกนั้นพบว่า เป็นนักท่องเที่ยวที่มีภูมิฐานะอยู่ในจังหวัดอื่น

4.2 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของกลุ่มตัวอย่าง ได้ผลแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 คะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประเด็นความรู้	ระดับความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง		
	$\bar{X}$	SD.	เกณฑ์
1) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อม	0.97	0.17	มากที่สุด
2) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มิได้จัดเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทป่าเขาเท่านั้น	0.75	0.43	มาก
3) การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มุ่งเน้นให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด	0.81	0.39	มากที่สุด
4) นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่นิยมเดินทางด้วยความสะดวกสบายและกินอาหารอย่างดีที่สุด	0.82	0.39	มากที่สุด
5) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ความสำคัญกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมทั้งทางด้านชีวภาพ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และศิลปกรรม	0.90	0.30	มากที่สุด
6) การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มิได้คำนึงถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก	0.54	0.50	ปานกลาง
7) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มิได้เน้นที่ความสะดวกสบาย ทันสมัยและหรูหราเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว	0.91	0.29	มากที่สุด
8) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การเดินป่า ดูนก ตกปลา ล่องแพ ชมวัด เที่ยวหมู่บ้านชาวเขา	0.68	0.47	มาก
9) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว โดยไม่เน้นการส่งเสริมรายได้ให้มากที่สุด	0.62	0.49	มาก
10) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีจุดประสงค์ให้ความสนุกสนานและเพลิดเพลิน ควบคู่กับการเรียนรู้ธรรมชาติ	0.89	0.31	มากที่สุด
11) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น	0.73	0.45	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ประเด็นความรู้	ระดับความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง		
	$\bar{X}$	SD.	เกณฑ์
12) การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องยึดหลักที่ว่า เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวคาดหวังและพึงพอใจ	0.62	0.49	มาก
13) ประเพณีเผาเทียนเล่นไฟที่สุโขทัย ไหลเรือไฟที่นครพนม แห่ง ผีตาโชนที่เลย และประเพณีแห่เทียนพรรษาที่อุบลราชธานี ไม่เป็นกิจกรรมของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	0.61	0.49	มาก
14) สิ่งก่อสร้างในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ควรมีรูปร่างและสีที่โดดเด่นตัดกับธรรมชาติแม้จะมองเห็นได้ง่าย	0.78	0.42	มาก
15) “เราจะไม่ทิ้งอะไรไว้ นอกจากรอยเท้า และไม่เก็บอะไรออกไป นอกจากความรู้ ความทรงจำ และภาพถ่าย” คือ จิตสำนึกของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	0.90	0.30	มากที่สุด
16) ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ควรจับสัตว์ป่าหายากมาขังกรงหรือเลี้ยงไว้เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว	0.93	0.26	มากที่สุด
17) การเก็บหินแปลก ๆ กล้วยไม้ ของป่า หรือจับผีเสื้อเพื่อนำไปศึกษา ไม่ถือเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	0.96	0.21	มากที่สุด
18) การชักชวนนายทุนต่างถิ่นมาลงทุน พัฒนารูรกิจท่องเที่ยวในชุมชนของตน ไม่เป็นการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	0.91	0.29	มากที่สุด
19) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น อุทยานแห่งชาติ ไม่ควรนำพันธุ์ไม้หรือดอกไม้แปลก ๆ จากต่างประเทศมาปลูกประดับเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว	0.71	0.46	มาก
20) การที่คนท้องถิ่นเก็บหาของป่า เช่น กล้วยไม้ รังผึ้ง ปรัง หรือชันถันผา มาขายนักท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้ ไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	0.88	0.33	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	0.79	0.37	มาก

ตารางที่ 5 แสดงถึงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงระดับความรู้ ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาเมื่อพิจารณาค่าคะแนนความรู้เฉลี่ย ($\bar{X}$) สามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามระดับความรู้ได้ 3 กลุ่ม คือ ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =

0.81 – 1.00) รองลงมาคือ มีความรู้มาก ($\bar{X} = 0.61 - 0.80$) และปานกลาง ($\bar{X} = 0.41 - 0.60$)

กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ในระดับมากที่สุด พบว่าส่วนใหญ่มีความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศครอบคลุม 11 ประเด็น เรียงลำดับตามค่าคะแนนความรู้เฉลี่ย ($\bar{X}$) ได้ดังนี้ มีความรู้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 0.97$) การเก็บหินแปลก ๆ กล้วยไม้ ของป่า หรือจับผีเสื้อเพื่อนำไปศึกษา จึงไม่ถือเป็น กิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ($\bar{X} = 0.96$) ส่วนวิธีการดึงดูดนักท่องเที่ยว นั้น ไม่ควรจับสัตว์ป่าหายากมาขังกรงหรือเลี้ยงไว้ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ($\bar{X} = 0.93$) อีกทั้งสิ่งอำนวยความสะดวก ต้องไม่เน้นที่ความสะดวกสบาย หรูหรา ทันสมัย เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน ($\bar{X} = 0.91$) ที่สำคัญก็คือมีความรู้ว่า การชักชวนนายทุนต่างถิ่นให้เข้ามาลงทุนพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนของตนนั้น ไม่เป็นการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ($\bar{X} = 0.91$) เพราะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้ความสำคัญกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ทั้งทางด้านชีวภาพ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และศิลปกรรมของท้องถิ่น ($\bar{X} = 0.90$) ส่วนนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีจิตสำนึกว่า “เราจะไม่ทิ้งอะไรไว้ นอกจากรอยเท้า และไม่เก็บอะไรออกไปนอกจากความรู้ ความทรงจำ และภาพถ่าย” ($\bar{X} = 0.90$) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงมีจุดประสงค์ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินควบคู่กับการเรียนรู้ธรรมชาติ ($\bar{X} = 0.89$) ขณะที่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ก็ไม่นิยมเดินทาง ด้วยความสะดวกสบาย และรับประทานอาหารที่ดีที่สุด ระหว่างเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ($\bar{X} = 0.82$) และการที่นักท่องเที่ยวถิ่นเก็บหาของป่า อาทิ กล้วยไม้ รังผึ้ง ปรัง หรือจันทน์ผา มาขายให้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้ ก็ไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยเช่นกัน ($\bar{X} = 0.88$) นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องมุ่งเน้นให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากที่สุด ($\bar{X} = 0.81$)

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ระดับมาก จะเห็นว่าส่วนใหญ่มีความรู้ในประเด็นต่าง ๆ รวม 8 ประเด็น เรียงลำดับตามค่าคะแนนความรู้เฉลี่ย คือ มีความรู้ว่า สิ่งก่อสร้างในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่ควรมีรูปร่าง และสีที่โดดเด่นตัดกับธรรมชาติแม้จะมองเห็นได้ง่าย ($\bar{X} = 0.78$) และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมิได้จัดเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทป่าเขาเท่านั้น ($\bar{X} = 0.75$) แต่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ($\bar{X} = 0.73$) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น อุทยานแห่งชาติ ไม่ควรนำพันธุ์ไม้หรือดอกไม้แปลก ๆ จากต่างประเทศมาปลูกประดับเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 0.71$) ขณะที่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีหลากหลาย อาทิ การเดินป่า คุนุก ตกปลา ล่องแพ ชมวัดเที่ยวหมู่บ้านชาวเขา เป็นต้น ($\bar{X} = 0.68$) แต่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว โดยไม่เน้นการส่งเสริมรายได้ให้มากที่สุด ($\bar{X} = 0.62$) และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องยึดหลักที่ว่า เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวคาดหวังและพึงพอใจ ($\bar{X} = 0.62$) ในขณะที่ประเพณีเผเทียนเล่นไฟที่สุโขทัย ไหลเรือไฟที่นครพนม แห่ผีตาโขนที่เลย และประเพณีแห่เทียนพรรษาที่อุบลราชธานี ไม่เป็นกิจกรรมของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ($\bar{X} = 0.61$)

ส่วนกลุ่มที่มีความรู้ระดับปานกลาง พบเพียงประเด็นเดียว คือ มีความรู้ว่าการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น มิได้คำนึงถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 0.54$)

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมถึงระดับความรู้ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะเห็นว่า ค่าเฉลี่ยรวมของคะแนนความรู้ มีค่าเท่ากับ 0.79 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่ในระดับมาก และส่วนใหญ่มีความรู้ในประเด็นต่าง ๆ ที่แตกต่างกันมากพอสมควร (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ย เท่ากับ 0.37)

4.3 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ต่อการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การศึกษาความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยาน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ก่อนจะเข้าไปเที่ยวชมอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จังหวัดลำปาง ได้ผลแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 คะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงระดับความคาดหวัง ต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกเป็นรายด้าน

การจัดสภาพแวดล้อม	ระดับความคาดหวัง		
	$\bar{X}$	SD.	เกณฑ์
ด้านพื้นที่ (แหล่งท่องเที่ยว)			
1) ความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะ			
- ลานน้ำพุ น้ำตกแจ้ซ้อน แม่ขุน แม่เปี้ยก แม่มอญ อยู่บริเวณใกล้เคียงกัน	3.77	0.91	มาก
2) ความงดงามและคงสภาพธรรมชาติ			
- ลานน้ำพุ น้ำตกแจ้ซ้อน แม่ขุน แม่เปี้ยก และแม่มอญ	3.89	0.82	มาก
- สภาพป่าหลากหลาย อุดมสมบูรณ์ด้วยพรรณพืช/สัตว์ป่า	3.67	0.94	มาก
3) สภาพการเข้าถึง			
- สภาพถนนอยู่ในเกณฑ์ดี ปลอดภัย	3.46	0.83	มาก
- ถนนมีความกว้างเหมาะสม	3.22	0.83	ปานกลาง
- มีป้ายบอกทางและสัญญาณจราจรชัดเจน	3.46	0.92	มาก
ด้านการจัดการ			
4) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม			
4.1 การจัดการขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล			
- มีถังรองรับอย่างเพียงพอ	3.57	0.01	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การจัดสภาพแวดล้อม	ระดับความคาดหวัง		
	$\bar{X}$	SD.	เกณฑ์
- ตำแหน่งที่ตั้งเหมาะสม	3.44	0.82	มาก
- ไม่มีขยะตกค้าง	3.37	0.99	ปานกลาง
4.2 ห้องน้ำ ห้องสุขา			
- มีจำนวนเพียงพอ	3.38	0.95	ปานกลาง
- ตำแหน่งที่ตั้งเหมาะสม	3.44	0.84	มาก
- สะอาดถูกสุขลักษณะ	3.34	0.94	ปานกลาง
- มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ	3.46	0.86	มาก
4.3 น้ำดื่ม น้ำใช้			
- มีอย่างเพียงพอ	3.26	0.85	ปานกลาง
- จุดที่ตั้งเหมาะสม	3.25	0.78	ปานกลาง
- คุณภาพสะอาด ปลอดภัย	3.14	0.91	ปานกลาง
4.4 เสียง			
- ไม่มีเสียงรบกวน	3.59	0.93	มาก
4.5 อากาศ			
- ไม่มีฝุ่น คิวิน หรือกลิ่นรบกวน	3.70	0.91	มาก
4.6 ไฟฟ้าส่องสว่าง			
- มีอย่างเพียงพอ	3.26	0.90	ปานกลาง
- ตำแหน่งที่ตั้งเหมาะสม	3.32	0.88	ปานกลาง
- มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ (เสาไฟฟ้า โคมไฟฟ้า)	3.39	0.92	ปานกลาง
5) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม			
5.1 ถนนภายในอุทยาน			
- สภาพถนนอยู่ในเกณฑ์ดี ปลอดภัย	3.40	0.82	ปานกลาง
- ถนนมีความกว้างเหมาะสม	3.28	0.80	ปานกลาง
- มีป้ายบอกทางและสัญญาณจราจรชัดเจน	3.37	0.82	ปานกลาง
5.2 ลานจอดรถ			
- มีความเพียงพอ	3.44	0.84	มาก
- ตำแหน่งที่ตั้งเหมาะสม	3.46	0.82	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การจัดสภาพแวดล้อม	ระดับความคาดหวัง		
	$\bar{X}$	SD.	เกณฑ์
- สะอาด สะดวก ปลอดภัย	3.46	0.84	มาก
5.3 ทางเดินเท้า บันได สะพาน และราวกันตก			
- มีความแข็งแรง คงทน ปลอดภัย	3.33	0.85	ปานกลาง
- มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ	3.46	0.88	มาก
5.4 ม้านั่ง โต๊ะปิกนิก ชุ่มดอกเห็ด ศาลาพักผ่อน			
- มีความเพียงพอ	3.18	0.90	ปานกลาง
- จุดที่ตั้งเหมาะสม	3.36	0.82	ปานกลาง
- มีความแข็งแรง คงทน ปลอดภัย	3.34	0.80	ปานกลาง
- มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ	3.43	0.84	มาก
5.5 ลานปิกนิก บริเวณทางเดินที่ที่พักแรม			
- มีความเพียงพอ	3.40	0.87	ปานกลาง
- จุดที่ตั้งเหมาะสม	3.48	0.86	มาก
- สะอาด ปลอดภัย	3.48	0.87	มาก
- มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ	3.49	0.88	มาก
5.6 บ้านพักรับรอง			
- มีความเพียงพอ	3.30	0.92	ปานกลาง
- จุดที่ตั้งเหมาะสม	3.45	0.86	มาก
- มีความแข็งแรง คงทน ปลอดภัย	3.48	0.90	มาก
- สะอาด ถูกสุขลักษณะ	3.42	0.93	มาก
- มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ (รูปร่าง สี)	3.48	0.95	มาก
- ค่าธรรมเนียมเหมาะสม	3.38	0.92	ปานกลาง
5.7 ห้องอาบน้ำแร่			
- มีความเพียงพอ	3.43	0.92	มาก
- มีความแข็งแรง คงทน ปลอดภัย	3.54	0.84	มาก
- สะอาด ถูกสุขลักษณะ	3.41	0.88	มาก
- มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ (รูปร่าง สี)	3.50	0.84	มาก
- ระบบการไหลเวียนของน้ำแร่แบบธรรมชาติ	3.29	0.86	ปานกลาง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การจัดสภาพแวดล้อม	ระดับความคาดหวัง		
	$\bar{X}$	SD.	เกณฑ์
- ค่าธรรมเนียมเหมาะสม	3.43	0.88	มาก
5.8 ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึก			
- มีความเพียงพอ	3.19	0.88	ปานกลาง
- จุดที่ตั้งเหมาะสม	3.24	0.80	ปานกลาง
- อาหารมีคุณภาพ สะอาด ถูกหลักโภชนา	3.11	0.92	ปานกลาง
- ราคาเหมาะสม	3.21	1.01	ปานกลาง
- มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ (รูปร่าง สี)	3.29	0.93	ปานกลาง
6) การจัดการด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย			
- มีความปลอดภัยในการชมสถานที่	3.45	0.94	มาก
- มีความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติและสัตว์ป่า	3.51	0.92	มาก
- มีความปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย	3.46	0.95	มาก
7) การจัดการด้านพื้นที่			
- การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในการเข้าพักผ่อนและเดินป่า	3.30	0.93	ปานกลาง
- การแบ่งพื้นที่เป็นเขตบริการ เขตนันทนาการ เขตป่าเปลี่ยน	3.34	0.95	ปานกลาง
- การใช้ พ.ร.บ. อุทยานในการควบคุมพื้นที่	3.41	1.06	มาก
ด้านกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติ			
8) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวก่อนเที่ยวชม			
- จุดที่ตั้งเหมาะสม	3.35	0.90	ปานกลาง
- มีสื่อเอกสาร แผ่นพับ เพื่อแนะนำให้ความรู้เพียงพอ และ บรรยายให้ความรู้ได้ดี ชัดเจน	3.25	0.92	ปานกลาง
9) เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ			
- จำนวนเส้นทางเพียงพอ	3.31	1.00	ปานกลาง
- ระยะทางเหมาะสม	3.36	0.94	ปานกลาง
- ให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติได้ดี	3.29	1.00	ปานกลาง
10) ป้ายสื่อความหมาย นิทรรศการกลางแจ้ง			
- จุดที่ตั้งเหมาะสม สื่อความรู้ได้ดี	3.26	0.96	ปานกลาง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การจัดสภาพแวดล้อม	ระดับความคาดหวัง		
	$\bar{X}$	SD.	เกณฑ์
11) เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการนำเที่ยวศึกษาธรรมชาติ			
- เจ้าหน้าที่เพียงพอ	3.18	0.97	ปานกลาง
- มีความสามารถอธิบายให้ความรู้ชัดเจน	3.23	0.98	ปานกลาง
12) สามารถประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้หลากหลายประเภท เช่น ศึกษาหม่น้ำพุร้อน น้ำตก เดินป่า ดูนก เป็นต้น	3.40	0.99	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วม			
13) อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน บริหารจัดการโดยกรมป่าไม้ เป็นหน่วยงานหลักมีความเหมาะสม	3.53	0.92	มาก
14) นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม โดยปฏิบัติตาม พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ และจ่ายค่าธรรมเนียมต่าง ๆ อย่างถูกต้อง	3.45	0.99	มาก
15) ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริการขายอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก ร่วมปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่และคนงาน ร่วมปกป้องดูแลทรัพยากร และปฏิบัติตาม พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ	3.36	0.99	ปานกลาง

ตารางที่ 6 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงระดับความคาดหวังต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ก่อนที่กลุ่มตัวอย่างจะเข้าไปเที่ยวชมอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จังหวัดลำปาง ซึ่งในการศึกษานี้ จะพิจารณาจากคะแนนความคาดหวังเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยพบว่าระดับความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันในแต่ละด้าน ทั้งนี้ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.41 - 4.20$) และระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.61 - 3.40$) จำแนกเป็นรายด้านดังต่อไปนี้

1) ด้านพื้นที่ (แหล่งท่องเที่ยว)

ความคาดหวังต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยานด้านพื้นที่ ก่อนที่กลุ่มตัวอย่างจะเข้าชมพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยคาดหวังในด้านความมีเอกลักษณ์โดดเด่นของพื้นที่อุทยานฯ ที่มีลานน้ำพุ น้ำตกต่าง ๆ อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน ($\bar{X} = 3.77$) มีความงดงามและการคงสภาพธรรมชาติของลานน้ำพุ น้ำตก รวมทั้งสภาพป่าที่มีความหลากหลาย อุณหภูมิด้วยพืชพรรณ สัตว์ป่านานาชนิด ($\bar{X} = 3.89, 3.67$) และคาดหวังว่าสภาพการเข้าถึงอัน ได้แก่ ถนนจะอยู่ในสภาพที่ดี ปลอดภัย มีป้ายบอกทางและสัญญาณจราจรที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.46$ เท่ากัน) ในขณะที่คาดหวังในระดับปานกลางเท่านั้นว่าสภาพถนนภายในอุทยานฯ จะมีความกว้างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.22$)

2) ด้านการจัดการ สามารถจำแนกระดับความคาดหวังในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.1) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

จะเห็นได้ว่า ก่อนเข้าชมอุทยานฯ กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังในหลาย ๆ ด้าน กล่าวคือ ส่วนใหญ่คาดหวังในระดับมากกว่า การจัดการขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลในเขตอุทยานฯ จะจัดให้มีถังรองรับไว้อย่างเพียงพอ และตั้งวางในตำแหน่งที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.57$ และ 3.44) แต่ก็คาดหวังไว้เพียงปานกลาง ในเรื่องการไม่มีขยะตกค้าง ($\bar{X} = 3.37$) ส่วนการจัดการด้านห้องน้ำ ห้องสุขา จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่คาดหวังในระดับมาก ว่าห้องน้ำ ห้องสุขาจะมีความกลมกลืนเข้ากับธรรมชาติ และตั้งในตำแหน่งที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.46$ และ 3.44) ในขณะที่คาดหวังในเรื่องจำนวนความเพียงพอ และความสะอาดถูกสุขลักษณะไว้ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$ และ 3.34) สำหรับด้านน้ำดื่ม น้ำใช้นั้น ส่วนมากคาดหวังในระดับปานกลาง ว่ามีอย่างเพียงพอ จุดที่ตั้งเหมาะสม และคุณภาพสะอาด ปลอดภัย ($\bar{X} = 3.26, 3.25$ และ 3.14) ส่วนในเรื่องเสียงและอากาศ ส่วนใหญ่คาดหวังในระดับมาก ว่าจะไม่มีความเสี่ยง ไม่มีฝุ่น คิววันหรือกลิ่นมารบกวน ($\bar{X} = 3.59$ และ 3.70) และในด้านไฟฟ้าส่องสว่าง โดยมากก็คาดหวังในระดับปานกลาง ว่ามีการติดตั้งไว้อย่างกลมกลืนกับธรรมชาติ โดยอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม และมีจำนวนเพียงพอต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 3.39, 3.32$ และ 3.26)

2.2) การจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวมีความคาดหวังต่อสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งมีอยู่หลากหลายประเภทในเขตพื้นที่อุทยานฯ ในระดับที่แตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่มีความคาดหวังเพียงปานกลาง ว่าถนนภายในเขตอุทยานฯ จะอยู่ในสภาพที่ดี มีความกว้างที่เหมาะสมปลอดภัย มีป้ายบอกทางและสัญญาณจราจรที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.40, 3.37$ และ 3.28) ในขณะที่มีความคาดหวังอย่างมาก ว่าลานจอดรถตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม สะอาด สะดวก ปลอดภัย และมีจำนวนเพียงพอ ($\bar{X} = 3.46, 3.46$ และ 3.44) ส่วนทางเดินเท้า บันได สะพาน และราวกันตก ส่วนใหญ่คาดหวังทั้งในระดับมาก และปานกลาง ว่าจะมีความกลมกลืนกับธรรมชาติ มีความแข็งแรง คงทน ปลอดภัย ($\bar{X} = 3.46, 3.33$) สำหรับม้านั่ง โต๊ะปิกนิก ชุมนดอกเห็ด และศาลาพักร้อน ส่วนใหญ่มีความคาดหวังอย่างมาก ว่ามีความกลมกลืนกับธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.43$) แต่ก็คาดหวังเพียงปานกลางเท่านั้นว่า ตั้งอยู่ในจุดที่เหมาะสม มีความแข็งแรง คงทน ปลอดภัย และมีจำนวนเพียงพอ ($\bar{X} = 3.36, 3.34$ และ 3.18) อีกทั้งมีความคาดหวังอย่างมากต่อลานปิกนิกและบริเวณสำหรับกางเต็นท์ที่พักร่ม ว่ามีความกลมกลืนกับธรรมชาติ ตั้งในจุดเหมาะสม มีความสะอาดและปลอดภัย ($\bar{X} = 3.49, 3.48$ และ 3.48) แต่มีความคาดหวังเพียงปานกลางว่า มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการ ($\bar{X} = 3.40$) ในส่วนของบ้านพักรับรอง ส่วนใหญ่มีความคาดหวังในระดับมากเช่นกัน ว่าบ้านพักรับรองจะสร้างได้กลมกลืนกับธรรมชาติ มีความมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย อีกทั้งตั้งอยู่ในบริเวณที่เหมาะสม และสะอาด ถูกสุขลักษณะ ($\bar{X} = 3.48, 3.48, 3.45$ และ 3.42) แต่ก็คาดหวัง

เพียงปานกลางว่า ทางอุทยานฯ จะเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าพักได้อย่างเหมาะสม และมีจำนวนเพียงพอ กับความต้องการ ($\bar{X} = 3.38$ และ 3.30) สำหรับห้องอาบน้ำแร่ นั้น ส่วนมากก็มีความคาดหวังอย่างมาก ว่าจัดสร้างได้มั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย มีรูปทรงสีสรรที่กลมกลืนกับธรรมชาติ และมีจำนวนเพียงพอ กับความต้องการ และขณะเดียวกันทางอุทยานฯ ก็จัดเก็บค่าธรรมเนียมการใช้บริการอย่างเหมาะสม อีกทั้ง มีความสะอาดถูกสุขลักษณะ ($\bar{X} = 3.54, 3.50, 3.43, 3.43$ และ 3.41) อย่างไรก็ตาม ก็มีความคาดหวัง แต่เพียงปานกลางว่า ระบบการไหลเวียนของน้ำแร่ ในห้องอาบน้ำแร่มีลักษณะเป็นแบบธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.29$) นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวยังมีความคาดหวัง ต่อร้านอาหาร เครื่องดื่ม และร้าน จำหน่ายของที่ระลึกเพียงระดับปานกลาง ว่าปลูกสร้างได้อย่างกลมกลืนกับธรรมชาติ โดยอยู่ในบริเวณ ที่เหมาะสม มีการจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าที่ระลึกในราคาที่ยอมรับได้ ที่สำคัญก็คืออาหาร ที่จัดจำหน่ายก็มีคุณภาพ สะอาดถูกต้องตามหลักโภชนา อีกทั้งร้านค้าต่าง ๆ ก็มีจำนวนร้านเพียงพอต่อ การให้บริการ ($\bar{X} = 3.29, 3.24, 3.21, 3.29$ และ 3.19 ตามลำดับ)

2.3) การจัดการด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย

จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคาดหวังอย่างมากในด้านสวัสดิภาพและ ความปลอดภัย ว่าการเที่ยวชมอุทยานฯ มีความปลอดภัย ทั้งจากภัยธรรมชาติ สัตว์ป่า และจากโจรผู้ร้าย ขณะเดียวกันก็มีความปลอดภัยในด้านสถานที่ด้วย ($\bar{X} = 3.51, 3.46$ และ 3.45)

2.4) การจัดการด้านพื้นที่

พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต่างมีความคาดหวังค่อนข้างมากกว่า ทางอุทยานฯ ใช้ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ในควบคุมการจัดการพื้นที่ภายในเขตอุทยานฯ ($\bar{X} = 3.41$) แต่ในขณะที่ เดียวกันกลับคาดหวังไว้เพียงปานกลาง ต่อการจัดแบ่งเขตพื้นที่ออกเป็นเขตบริการ เขตนันทนาการ และเขตป่าเปลี่ยน และต่อการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อเข้าไปพักแรมและเดินป่าในเขตอุทยานฯ ($\bar{X} = 3.34$ และ 3.30)

3) ด้านกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติ

ก่อนที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจะเข้าไปเที่ยวชมอุทยานแห่งชาติแฉะซอน ส่วนใหญ่ มีความคาดหวังต่อศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพียงปานกลาง ว่าศูนย์บริการฯ ตั้งอยู่ในจุดที่เหมาะสม และมีสื่อแนะนำให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว อาทิ เอกสาร แผ่นพับต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ได้ดีมีความชัดเจน และมี จำนวนเพียงพอ ($\bar{X} = 3.35$ และ 3.25) และคาดหวังไว้เพียงปานกลางต่อเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ว่าแต่ละเส้นทางมีระยะทางที่เหมาะสม มีจำนวนที่เพียงพอ ขณะเดียวกันเส้นทางดังกล่าวก็มีสื่อความ หมายที่ให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติได้ดี ($\bar{X} = 3.32, 3.31$ และ 3.29) นอกจากนี้ส่วนใหญ่ยังคาดหวัง ในสิ่งต่อไปนี้อย่างปานกลางเท่านั้นคือ ต่างคาดหวังต่อป้ายสื่อความหมายหรือนิทรรศการกลางแจ้ง ว่า ทางอุทยานฯ ได้จัดตั้งเอาไว้ในจุดที่เหมาะสม และสามารถสื่อความรู้ได้ดี ($\bar{X} = 3.26$) และคาดหวังว่า

เจ้าหน้าที่ผู้ให้คำแนะนำในการนำเที่ยวศึกษาธรรมชาติ สามารถอธิบายความรู้ต่าง ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน และมีจำนวนที่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.23$ และ 3.18) นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมีความคาดหวังต่อไปอีกว่า จะสามารถประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้หลากหลายรูปแบบ ตัวอย่างเช่น ศึกษาชนน้ำพุร้อน เล่นน้ำตก เดินป่า หรือส่องสัตว์/ดูนก เป็นต้น ($\bar{X} = 3.40$)

4) ด้านการมีส่วนร่วม

ผลการศึกษาพบว่า ก่อนที่กลุ่มตัวอย่างจะได้เข้าไปเที่ยวชมอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ กับทางอุทยานฯ ค่อนข้างมาก โดยคาดหวังไว้ว่า กรมป่าไม้ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบดูแลอุทยานฯ ได้บริหารจัดการอุทยานฯ อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.53$) และนักท่องเที่ยวก็มีส่วนร่วมกับทางอุทยานฯ โดยการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ และจ่ายค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ให้แก่อุทยานฯ อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 3.45$) อีกทั้งชุมชนท้องถิ่นก็ได้มีส่วนร่วมในด้านการบริการ เช่น การจำหน่ายอาหาร/เครื่องดื่ม ของที่ระลึก มีส่วนร่วมปฏิบัติงาน โดยเป็นเจ้าหน้าที่และคนงานของอุทยานฯ มีส่วนร่วมปกป้องดูแลทรัพยากร และปฏิบัติตาม พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ ($\bar{X} = 3.36$)

4.4 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ต่อการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ต่อการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หลังจากได้เที่ยวชมอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จังหวัดลำปาง มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 คะแนนความรู้เฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงระดับความพึงพอใจ ต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกเป็นรายด้าน

การจัดสภาพแวดล้อม	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	SD.	เกณฑ์
ด้านพื้นที่ (แหล่งท่องเที่ยว)			
1) ความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะ			
- ลานน้ำพุ น้ำตกแจ้ซ้อน แม่ขุน แม่เปือก แม่มอญ อยู่บริเวณใกล้เคียงกัน	3.79	0.98	มาก
2) ความงดงามและคงสภาพธรรมชาติ			
- ลานน้ำพุ น้ำตกแจ้ซ้อน แม่ขุน แม่เปือก และแม่มอญ	3.91	0.91	มาก
- สภาพป่าหลากหลาย อุดมสมบูรณ์ด้วยพรรณพืช/สัตว์ป่า	3.75	1.02	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การจัดสภาพแวดล้อม	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	SD.	เกณฑ์
3) สภาพการเข้าถึง			
- สภาพถนนอยู่ในเกณฑ์ดี ปลอดภัย	3.58	0.92	มาก
- ถนนมีความกว้างเหมาะสม	3.28	0.91	ปานกลาง
- มีป้ายบอกทางและสัญญาณจราจรชัดเจน	3.28	1.10	ปานกลาง
ด้านการจัดการ			
4) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม			
4.1 การจัดการขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล			
- มีถังรองรับอย่างเพียงพอ	3.72	0.99	มาก
- ตำแหน่งที่ตั้งเหมาะสม	3.60	1.02	มาก
- ไม่มีขยะตกค้าง	3.46	1.17	มาก
4.2 ห้องน้ำ ห้องสุขา			
- มีจำนวนเพียงพอ	3.26	1.11	ปานกลาง
- ตำแหน่งที่ตั้งเหมาะสม	3.44	0.99	มาก
- สะอาดถูกสุขลักษณะ	3.48	1.06	มาก
- มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ	3.49	1.08	มาก
4.3 น้ำดื่ม น้ำใช้			
- มีอย่างเพียงพอ	3.07	1.13	ปานกลาง
- จุดที่ตั้งเหมาะสม	3.19	1.05	ปานกลาง
- คุณภาพสะอาด ปลอดภัย	3.08	1.12	ปานกลาง
4.4 เสียง			
- ไม่มีเสียงรบกวน	3.59	1.08	มาก
4.5 อากาศ			
- ไม่มีฝุ่น คิว้น หรือกลิ่นรบกวน	3.76	1.09	มาก
4.6 ไฟฟ้าส่องสว่าง			
- มีอย่างเพียงพอ	3.23	1.12	ปานกลาง
- ตำแหน่งที่ตั้งเหมาะสม	3.40	1.07	ปานกลาง
- มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ (เสาไฟฟ้า โคมไฟฟ้า)	3.41	1.07	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การจัดสภาพแวดล้อม	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	SD.	เกณฑ์
5. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม			
5.1 ถนนภายในอุทยาน			
- สภาพถนนอยู่ในเกณฑ์ดี ปลอดภัย	3.34	1.01	ปานกลาง
- ถนนมีความกว้างเหมาะสม	3.10	1.04	ปานกลาง
- มีป้ายบอกทางและสัญญาณจราจรชัดเจน	3.30	1.05	ปานกลาง
5.2 ลานจอดรถ			
- มีความเพียงพอ	3.47	1.01	มาก
- ตำแหน่งที่ตั้งเหมาะสม	3.54	1.02	มาก
- สะอาด สะดวก ปลอดภัย	3.49	1.03	มาก
5.3 ทางเดินเท้า บันได สะพาน และราวกันตก			
- มีความแข็งแรง คงทน ปลอดภัย	3.36	1.01	ปานกลาง
- มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ	3.50	1.08	มาก
5.4 ม้านั่ง โต๊ะปิกนิก ชุมนดอกเห็ด ศาลาพักผ่อน			
- มีความเพียงพอ	3.00	1.14	ปานกลาง
- จุดที่ตั้งเหมาะสม	3.34	0.99	ปานกลาง
- มีความแข็งแรง คงทน ปลอดภัย	3.30	0.97	ปานกลาง
- มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ	3.48	1.05	มาก
5.5 ลานปิกนิก บริเวณกางเต็นท์ที่พักแรม			
- มีความเพียงพอ	3.38	1.06	ปานกลาง
- จุดที่ตั้งเหมาะสม	3.40	1.08	ปานกลาง
- สะอาด ปลอดภัย	3.42	1.00	มาก
- มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ	3.36	1.10	ปานกลาง
5.6 บ้านพักรับรอง			
- มีความเพียงพอ	3.09	1.12	ปานกลาง
- จุดที่ตั้งเหมาะสม	3.47	1.01	มาก
- มีความแข็งแรง คงทน ปลอดภัย	3.57	1.03	มาก
- สะอาด ถูกสุขลักษณะ	3.45	1.05	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การจัดสภาพแวดล้อม	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	SD.	เกณฑ์
- มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ (รูปร่าง สี)	3.57	1.09	มาก
- ค่าธรรมเนียมเหมาะสม	3.36	1.04	ปานกลาง
5.7 ห้องอาบน้ำแร่			
- มีความเพียงพอ	3.19	1.09	ปานกลาง
- มีความแข็งแรง คงทน ปลอดภัย	3.48	1.00	มาก
- สะอาด ถูกสุขลักษณะ	3.46	1.07	มาก
- มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ (รูปร่าง สี)	3.46	1.08	มาก
- ระบบการไหลเวียนของน้ำแร่แบบธรรมชาติ	3.33	1.09	ปานกลาง
- ค่าธรรมเนียมเหมาะสม	3.33	1.09	ปานกลาง
5.8 ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึก			
- มีความเพียงพอ	3.02	1.04	ปานกลาง
- จุดที่ตั้งเหมาะสม	3.19	0.99	ปานกลาง
- อาหารมีคุณภาพ สะอาด ถูกหลักโภชนา	2.91	1.11	ปานกลาง
- ราคาเหมาะสม	3.08	1.01	ปานกลาง
- มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ (รูปร่าง สี)	3.29	0.99	ปานกลาง
6) การจัดการด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย			
- มีความปลอดภัยในการชมสถานที่	3.54	1.03	มาก
- มีความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติและสัตว์ป่า	3.54	1.03	มาก
- มีความปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย	3.49	1.02	มาก
7) การจัดการด้านพื้นที่			
- การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในการเข้าพักแรมและเดินป่า	3.33	1.04	ปานกลาง
- การแบ่งพื้นที่เป็นเขตบริการ เขตนันทนาการ เขตป่าเปลี่ยน	3.45	1.05	มาก
- การใช้ พ.ร.บ. อุทยานในการควบคุมพื้นที่	3.37	1.14	ปานกลาง
ด้านกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติ			
8) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวก่อนเที่ยวชม			
- จุดที่ตั้งเหมาะสม	3.35	1.06	ปานกลาง
- มีสื่อเอกสาร แผ่นพับ เพื่อแนะนำให้ความรู้เพียงพอ และ	3.22	1.08	ปานกลาง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การจัดสภาพแวดล้อม	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	SD.	เกณฑ์
บรรยายให้ความรู้ได้ดี ชัดเจน			
9) เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ			
- จำนวนเส้นทางเพียงพอ	3.28	1.06	ปานกลาง
- ระยะทางเหมาะสม	3.30	1.08	ปานกลาง
- ให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติได้ดี	3.30	1.11	ปานกลาง
10) ป้ายสื่อความหมาย นิทรรศการกลางแจ้ง			
- จุดที่ตั้งเหมาะสม สื่อความรู้ได้ดี	3.18	1.07	ปานกลาง
11) เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการนำเที่ยวศึกษาธรรมชาติ			
- เจ้าหน้าที่เพียงพอ	2.91	1.15	ปานกลาง
- มีความสามารถอธิบายให้ความรู้ชัดเจน	3.13	1.10	ปานกลาง
12) สามารถประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้หลากหลาย			
อาทิเช่น ศึกษาชมน้ำพุร้อน น้ำตก เดินป่า ดูนก เป็นต้น	3.46	1.07	มาก
ด้านการมีส่วนร่วม			
13) อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน บริหารจัดการโดยกรมป่าไม้ เป็นหน่วยงานหลักมีความเหมาะสม	3.56	1.05	มาก
14) นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมโดยปฏิบัติตาม พ.ร.บ. อุทยาน และ	3.51	1.04	มาก
จ่ายค่าธรรมเนียมต่าง ๆ อย่างถูกต้อง			
15) ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริการขายอาหาร เครื่องดื่ม ของที่	3.45	1.08	มาก
ระลึก ร่วมปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่และคนงาน ร่วมปกป้อง			
ดูแลทรัพยากร และปฏิบัติตาม พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ			

ตารางที่ 7 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงระดับความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หลังจากที่ถูกกลุ่มตัวอย่างได้เที่ยวชมอุทยานฯ แล้ว โดยพิจารณาจากคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ย ($\bar{X}$) พบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.41 - 4.20$) และปานกลาง ($\bar{X} = 2.61 - 3.40$) โดยมีรายละเอียดจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านพื้นที่ (แหล่งท่องเที่ยว)

หลังจากที่ถูกกลุ่มตัวอย่างได้เที่ยวชมอุทยานฯ แล้ว ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัด

สภาพแวดล้อมอุทยานฯ ด้านพื้นที่เป็นอย่างมาก ในแง่ที่อุทยานฯ มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีจุดสนใจ คือ ลานน้ำพุ น้ำตก อยู่ในบริเวณที่ใกล้เคียงกัน ($\bar{X} = 3.79$) ขณะเดียวกันในเขตอุทยานฯ มีความงดงาม และคงไว้ซึ่งสภาพธรรมชาติของลานน้ำพุ น้ำตกต่าง ๆ ส่วนป่าไม้ก็มีสภาพสมบูรณ์ด้วย พืชพรรณและสัตว์ป่าที่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.91, 3.75$) และพึงพอใจอย่างมากต่อสภาพถนนที่เข้าถึง อุทยานฯ ที่มีสภาพดี มีความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.56$) แต่กลับพึงพอใจเพียงปานกลาง ต่อความกว้างถนน ที่ยังคับแคบอยู่บ้าง รวมทั้งป้ายบอกทางและสัญญาณจราจรก็ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ($\bar{X} = 3.28$ เท่ากัน)

2) ด้านการจัดการ จำแนกระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.1 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

ในด้านความพึงพอใจต่อการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อุทยานฯ พบว่าโดยมากอยู่ในระดับมากและปานกลาง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอย่างมาก ต่อการจัดการขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล ที่พบว่ามีการจัดเตรียมถังรองรับไว้อย่างเพียงพอ จัดวางในตำแหน่งที่เหมาะสมต่อการใช้งาน และมีการขนเก็บอยู่เสมอบ้างทำให้ไม่มีขยะตกค้าง ($\bar{X} = 3.72, 3.60$ และ 3.46) ส่วนการจัดการด้านห้องน้ำห้องสุขา ส่วนใหญ่ก็มีความพึงพอใจอย่างมากเช่นกัน ที่ทางอุทยานฯ ได้จัดสร้างไว้อย่างกลมกลืนกับสถานที่ มีความสะอาดถูกสุขลักษณะ และตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.49, 3.48$ และ 3.44) แต่ความพึงพอใจดังกล่าวกลับลดลงเหลือเพียงปานกลาง ที่พบว่าจำนวนห้องน้ำ ห้องสุขานั้นมีไม่เพียงพอกับความต้องการ ส่วนด้านน้ำกินน้ำใช้ พบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจเพียงปานกลางต่อจุดที่ตั้ง จำนวน และคุณภาพความสะอาดปลอดภัยของน้ำที่ให้บริการ ($\bar{X} = 3.19, 3.07$ และ 3.07) ในด้านเสียงและอากาศ พบว่า มีความพึงพอใจอย่างมากที่ภายในอุทยานฯ ไม่มีเสียง ฝุ่น คิว และกลิ่นต่าง ๆ มารบกวน ($\bar{X} = 3.59$ และ 3.76) ส่วนความพึงพอใจต่อระบบสาธารณูปโภคด้านไฟฟ้าส่องสว่าง พบว่าส่วนใหญ่พึงพอใจมาก ที่ทางอุทยานฯ ติดตั้งเสาไฟ โคมไฟ ได้อย่างกลมกลืนกับธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม กลับพึงพอใจเพียงปานกลาง ต่อตำแหน่งที่ตั้งและความเพียงพอในแง่การส่องสว่าง

2.2 การจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

สำหรับความพึงพอใจต่อถนนในเขตพื้นที่อุทยานฯ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งทางด้านสภาพผิวถนน ความกว้าง รวมทั้งป้ายบอกทางและสัญญาณจราจร ($\bar{X} = 3.34, 3.10$ และ 3.30) แต่พึงพอใจอย่างมากต่อลานจอดรถที่อุทยานฯ ได้จัดเตรียมไว้ ทั้งในด้านตำแหน่งที่ตั้ง ความสะอาดของลานจอด ความสะดวก ปลอดภัย และมีจำนวนเพียงพอกับความต้องการ ($\bar{X} = 3.54, 3.49$ และ 3.47) ส่วนด้านทางเดินเท้า บันได สะพาน และราวกันตกในบริเวณอุทยานฯ พบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอย่างมาก ที่จัดสร้างไว้ได้อย่างกลมกลืนกับสถานที่ แต่กลับพึงพอใจเพียงปานกลางต่อความแข็งแรง คงทน ปลอดภัย ($\bar{X} = 3.50$ และ 3.36) ส่วนความพึงพอใจต่อตำแหน่งที่ตั้ง ความมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย และจำนวนของม้านั่ง โต๊ะปิกนิก ชุมนดอกเห็ด และศาลาพักร้อน พบว่าอยู่ในระดับ

ปานกลาง ($\bar{X} = 3.34, 3.30$ และ 3.00) แต่กระนั้นก็พึงพอใจอย่างมาก ที่สิ่งเหล่านี้ปลูกสร้างกลมกลืนเป็นธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.48$) ในทำนองเดียวกัน มีความพึงพอใจระดับปานกลาง ต่อจุดที่ตั้ง จำนวน และความกลมกลืนกับธรรมชาติ ของลานปิกนิกและบริเวณทางเดินที่ที่พักแรม ($\bar{X} = 3.40, 3.38$ และ 3.36) แต่ก็พึงพอใจอย่างมากที่มีความสะอาดและปลอดภัย สำหรับบ้านพักรับรอง พบว่าส่วนใหญ่พึงพอใจอย่างมากที่ก่อสร้างได้มั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย มีการออกแบบรูปทรงและใช้สีสันทึกลับกลมกลืนดูเป็นธรรมชาติ และอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม มีความสะอาดถูกสุขลักษณะ ($\bar{X} = 3.57, 3.57, 3.47$ และ 3.45) แต่กระนั้นก็พึงพอใจเพียงปานกลาง ต่อการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเข้าพัก และจำนวนที่ให้บริการ ($\bar{X} = 3.36$ และ 3.09) ส่วนในด้านการให้บริการห้องอาบน้ำแร่ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอย่างมากที่พบว่าก่อสร้างแข็งแรง คงทน ปลอดภัย กลมกลืนกับธรรมชาติ และสะอาดถูกสุขลักษณะ ($\bar{X} = 3.48, 3.46$ และ 3.46) แต่พึงพอใจเพียงปานกลางต่อระบบการไหลเวียนของน้ำแร่ที่เป็นแบบธรรมชาติ รวมทั้งการเก็บค่าธรรมเนียมและจำนวนที่ให้บริการ ($\bar{X} = 3.33, 3.33$ และ 3.19) ส่วนความพึงพอใจต่อร้านอาหารเครื่องดื่ม และของที่ระลึก พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด คือ ทางด้านกายภาพนั้น ส่วนมากพึงพอใจต่อรูปทรง การใช้สีสันทึกลับกลมกลืนกับธรรมชาติ รวมทั้งตำแหน่งที่ตั้งก็มีความเหมาะสม มีจำนวนเพียงพอในการให้บริการ ($\bar{X} = 3.29, 3.19, 3.02$) ส่วนด้านการบริการพบว่าพึงพอใจต่อราคา คุณภาพ และอาหารมีความสะอาดตามหลักโภชนาการด้วย ($\bar{X} = 3.08$ และ 2.91)

2.3 การจัดการด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย

ผลการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจอย่างมาก ต่อการจัดการด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย เนื่องจากในการเที่ยวชมอุทยานฯ นั้น มีความปลอดภัยทั้งจากภัยธรรมชาติ สัตว์ป่า รวมทั้งโจรผู้ร้ายด้วย ($\bar{X} = 3.54, 3.54$ และ 3.49)

2.4 การจัดการด้านพื้นที่

สำหรับระดับความพึงพอใจที่มีต่อด้านนี้ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ที่เห็นว่า ทางอุทยานฯ ใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ ในการควบคุมพื้นที่ และใช้มาตรการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ในการเข้าพักแรมและเดินป่า เพื่อมิให้อุทยานฯ ได้รับความเสียหายมากเกินไป ($\bar{X} = 3.45$ และ 3.33) แต่อย่างไรก็ตาม กลับมีความพึงพอใจอย่างมากต่อการแบ่งพื้นที่อุทยานฯ ออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจนคือ แบ่งเป็นเขตบริการ เขตนันทนาการ และเขตป่าเปลี่ยว

3) ด้านกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติ

หลังจากที่กลุ่มตัวอย่างเที่ยวชมอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนแล้ว ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจเพียงปานกลาง ต่อการจัดการด้านกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติ กล่าวคือ ส่วนมากมีความพึงพอใจต่อศูนย์บริการนักท่องเที่ยวก่อนเที่ยวชม ทั้งด้านที่ตั้ง และการมีสื่อ เอกสาร แผ่นพับ ที่มีอย่างเพียงพอสามารถแนะนำและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวได้ชัดเจน ($\bar{X} = 3.35$ และ 3.22) นอกจากนี้ยังพึงพอใจ

ต่อเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติที่มีระยะทางที่เหมาะสม ซึ่งแต่ละเส้นทางก็ให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติได้เป็นอย่างดี และมีจำนวนเพียงพอที่นักท่องเที่ยวสามารถเลือกเดินศึกษาธรรมชาติได้ตามอัธยาศัย ($\bar{X} = 3.30, 3.30$ และ 3.28) ขณะเดียวกันก็พึงพอใจต่อป้ายสื่อความหมายหรือนิทรรศการกลางแจ้ง รวมถึงจุดที่ตั้งแสดงก็มีความเหมาะสม และยังสามารถสื่อความรู้ได้ดี ($\bar{X} = 3.18$) นอกจากนี้ยังพึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่นำเที่ยวศึกษาธรรมชาติ ทั้งในแง่ที่สามารถอธิบายให้ความรู้ได้ชัดเจน และมีจำนวนให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.13$ และ 2.91) อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่กลับมีความพึงพอใจเป็นอย่างมาก ที่สามารถประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อุทยานฯ ได้หลากหลายประเภท อาทิเช่น การศึกษา/ชมน้ำพุร้อน น้ำตก เดินป่า คุนุก เป็นต้น ($\bar{X} = 3.46$)

4) ด้านการมีส่วนร่วม

สำหรับความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น กล่าวคือ มีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการอุทยานฯ โดยกรมป่าไม้ที่เป็นไปอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.56$) รองลงมาคือ มีความพึงพอใจที่สามารถมีส่วนร่วมกับทางอุทยานฯ ด้วยการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ และจ่ายค่าธรรมเนียมต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ส่วนชุมชนท้องถิ่นก็เข้ามามีส่วนร่วมในด้านการบริการ เป็นต้นว่า ขายอาหารเครื่องดื่ม ของที่ระลึก หรือมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่หรือคนงาน เพื่อปกป้องดูแลทรัพยากร และปฏิบัติตาม พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ ($\bar{X} = 3.51$ และ 3.45)

ตารางที่ 8 สรุปค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงระดับความคาดหวัง และความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การจัดสภาพแวดล้อม	ระดับความคาดหวังเฉลี่ย			ระดับความคาดหวังพึงพอใจเฉลี่ย		
	$\bar{X}$	SD.	เกณฑ์	$\bar{X}$	SD.	เกณฑ์
ด้านพื้นที่ (แหล่งท่องเที่ยว)	3.58	0.87	มาก	3.60	0.97	มาก
ด้านการจัดการ	3.39	0.89	ปานกลาง	3.37	1.05	ปานกลาง
ด้านกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติ	3.29	0.96	ปานกลาง	3.23	1.09	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วม	3.45	0.97	มาก	3.50	1.06	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.43	0.92	มาก	3.42	1.04	มาก

ตารางที่ 8 สรุปค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงระดับความคาดหวัง และความพึงพอใจ ต่อการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ก่อนที่กลุ่มตัวอย่างจะเข้าไปเที่ยวชมอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ส่วนใหญ่คาดหวังอย่างมาก ต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยานฯ ด้านพื้นที่ และด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.58$ และ 3.45) แต่กลับคาดหวังเพียงปานกลาง ในด้านการจัดการ

และด้านกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.39$ และ 3.29) เมื่อพิจารณาโดยรวมทุกด้าน พบว่า ส่วนใหญ่คาดหวังไว้ค่อนข้างมาก ต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยานฯ ($\bar{X} = 3.58$) และความคาดหวังดังกล่าวนี้ มีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก สืบเนื่องจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ย มีค่าเท่ากับ 0.92

ภายหลังที่กลุ่มตัวอย่างได้เที่ยวชมอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนแล้ว พบว่า ส่วนใหญ่พึงพอใจมาก ต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยานฯ ด้านพื้นที่ และด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.60$ และ 3.50) แต่พึงพอใจเพียงปานกลางในด้านการจัดการ และด้านกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.37$ และ 3.23) และเมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอย่างมาก ต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยานฯ ($\bar{X} = 3.42$) และความพึงพอใจดังกล่าวนี้ มีความแตกต่างกันค่อนข้างมากด้วยเช่นกัน ($SD. = 1.04$)

เมื่อพิจารณาความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่าง เปรียบเทียบกับความพึงพอใจ ต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยานฯ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังอย่างมากก่อนที่จะเข้าไปเที่ยวชมอุทยานฯ ต่อการจัดสภาพแวดล้อมด้านพื้นที่ และด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.58$ และ 3.45) แต่หลังจากได้เที่ยวชมศึกษาธรรมชาติ ได้สัมผัสบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในอุทยานฯ ด้วยตนเองแล้ว ส่วนใหญ่พึงพอใจอย่างมากต่อการจัดสภาพแวดล้อมทั้ง 2 ด้านนี้ ($\bar{X} = 3.60$ และ 3.50) โดยคะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจ มากกว่าคะแนนเฉลี่ยของความคาดหวังอย่างเห็นได้ชัด สะท้อนให้เห็นว่าทางอุทยานฯ โดยกรมป่าไม้ ได้บริหารจัดการสภาพแวดล้อมอุทยานฯ ใน 2 ด้านนี้ เป็นที่ชื่นชอบ ประทับใจ ตรงกับหรือดีกว่าที่กลุ่มตัวอย่างคาดหวังไว้ จึงทำให้เกิดความพึงพอใจอย่างมากต่อการจัดการทั้ง 2 ด้านนี้

เมื่อพิจารณาในด้านการจัดการ และด้านกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติ พบว่าก่อนที่กลุ่มตัวอย่างจะเข้าไปเที่ยวชมอุทยานฯ ส่วนใหญ่คาดหวังต่อทั้ง 2 ด้านนี้ เพียงปานกลางเท่านั้น ($\bar{X} = 3.39$ และ 3.29) แต่เมื่อได้เที่ยวชมอุทยานฯ แล้ว แม้จะมีความพึงใจในระดับปานกลางด้วยก็ตาม ($\bar{X} = 3.37$ และ 3.23) แต่คะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจ ก็น้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยของความคาดหวังเล็กน้อย จึงกล่าวได้ว่า ส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจนักต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยานฯ ทั้ง 2 ด้านนี้ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ในการศึกษานี้ เป็นนักเรียนนักศึกษาที่เป็นวัยรุ่น ชอบความเป็นอิสระและความสนุกสนาน อาจไม่ประทับใจต่อความเข้มงวดกวดขัน ที่ต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อห้ามบางประการที่อุทยานฯ กำหนดไว้ และการเที่ยวชมอุทยานฯ ก็มุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์ระบบนิเวศ และเน้นการศึกษาธรรมชาติมากกว่าความสนุกสนาน ทำให้ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อทั้ง 2 ด้านนี้ไม่มากนัก

ในทำนองเดียวกันเมื่อพิจารณารวมทุกด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังอย่างมาก ก่อนที่จะเข้าไปเที่ยวชมอุทยานฯ ต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยานฯ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภายหลังที่ได้เที่ยวชมอุทยานฯ แล้ว มีความพึงพอใจต่อเรื่องนี้อย่างมากด้วยเช่นกัน แต่คะแนนเฉลี่ยรวมของความพึงพอใจ มีค่าน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมของความคาดหวังเล็กน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารจัดการของทางอุทยานฯ อาจมีข้อบกพร่องอยู่บ้างบางประการ จึงยังไม่เป็นที่ถูกใจกลุ่มตัวอย่างเท่าที่ควร

4.5 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ต่อความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน

การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ต่อความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ได้ตั้งสมมติฐานว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ที่ต่างกัน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีส่วนทำให้ความคาดหวัง และความพึงพอใจ ต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยานในแต่ละด้าน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน ได้ผลการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 9 – 10

ตารางที่ 9 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวต่อ ความคาดหวังต่อการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปัจจัย	df	F	Sig.
ด้านพื้นที่ (แหล่งท่องเที่ยว)			
- อายุ	4	0.24	0.92
- ระดับการศึกษา	4	0.76	0.56
- อาชีพ	6	1.64	0.14
- ภูมิลำเนา	6	1.02	0.41
- ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3	2.59	0.06
ด้านการจัดการ			
- อายุ	4	0.83	0.51
- ระดับการศึกษา	4	0.21	0.93
- อาชีพ	6	1.79	0.10
- ภูมิลำเนา	6	1.60	0.15
- ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3	1.34	0.26
ด้านกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติ			
- อายุ	4	1.06	0.38
- ระดับการศึกษา	4	0.68	0.61
- อาชีพ	6	1.39	0.22
- ภูมิลำเนา	6	1.31	0.26
- ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3	0.82	0.49

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ปัจจัย	df	F	Sig.
ด้านการมีส่วนร่วม			
- อายุ	4	1.18	0.32
- ระดับการศึกษา	4	1.40	0.24
- อาชีพ	6	2.04	0.06
- ภูมิลำเนา	6	0.87	0.52
- ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3	2.32	0.08

ตารางที่ 9 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวต่อ ความคาดหวังต่อการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการสภาพแวดล้อมอุทยาน ทั้งด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติ และด้านการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน แม้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลจะแตกต่างกัน

ดังนั้น จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่ต่างกัน คือ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีส่วนทำให้ความคาดหวังต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยาน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ตารางที่ 10 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวต่อ ความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปัจจัย	df	F	Sig.
ด้านพื้นที่ (แหล่งท่องเที่ยว)			
- อายุ	4	0.30	0.88
- ระดับการศึกษา	4	0.70	0.60
- อาชีพ	6	0.91	0.49
- ภูมิลำเนา	6	1.04	0.40
- ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3	2.90	0.04
ด้านการจัดการ			
- อายุ	4	0.69	0.60
- ระดับการศึกษา	4	0.96	0.43

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ปัจจัย	df	F	Sig.
- อาชีพ	6	0.96	0.46
- ภูมิลำเนา	6	0.65	0.69
- ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3	0.64	0.59
ด้านกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติ			
- อายุ	4	1.40	0.24
- ระดับการศึกษา	4	1.27	0.28
- อาชีพ	6	1.13	0.34
- ภูมิลำเนา	6	1.73	0.12
- ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3	1.24	0.30
ด้านการมีส่วนร่วม			
- อายุ	4	1.55	0.19
- ระดับการศึกษา	4	0.80	0.53
- อาชีพ	6	1.18	0.32
- ภูมิลำเนา	6	1.01	0.42
- ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3	0.74	0.53

ตารางที่ 10 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวต่อ ความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดสภาพด้านพื้นที่ (แหล่งท่องเที่ยว) มีความแตกต่างกัน เมื่อนักท่องเที่ยวมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน ส่วนนอกนั้นพบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการสภาพแวดล้อมอุทยานทั้งด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติ และด้านการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน แม้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลจะแตกต่างกัน

การที่นักท่องเที่ยวมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แตกต่างกัน ทำให้ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดสภาพด้านพื้นที่ (แหล่งท่องเที่ยว) มีความแตกต่างกัน สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจนั้น ย่อมทราบถึงเหตุผลของการจัดการสภาพแวดล้อมของอุทยานฯ ด้านพื้นที่ว่าจำเป็นต้องส่งผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด โดยคำนึงถึงหลักการอนุรักษ์ระบบนิเวศให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ฉะนั้นการจัดการสภาพแวดล้อมในบริเวณพื้นที่อุทยานฯ บางจุด อาจทำให้นักท่องเที่ยวไม่ได้รับความสะดวก สบายในการท่องเที่ยวเท่าที่ควร จึงเป็นไปได้ว่า

กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ทราบถึงเหตุผลดังกล่าว เพราะมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอย่างดี จึงทำให้กรณีนี้ไม่มีผลต่อความพึงพอใจในด้านนี้ แต่สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ จึงอาจไม่รู้และไม่เข้าใจ ดังนั้นไม่ได้รับความสะดวกสบายตามที่คาดหวังไว้ ก็อาจทำให้ความคาดหวังต่อเรื่องนี้น้อยลง ด้วยเหตุนี้ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวที่ต่างกัน จึงทำให้ความพึงพอใจต่อการจัดสภาพด้านพื้นที่ (แหล่งท่องเที่ยว) มีความแตกต่างกันด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่ต่างกัน คือ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ภูมิถิ่น และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีส่วนทำให้ความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยาน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

การศึกษานี้ ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวัง กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไว้ว่า ความคาดหวังต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ผลการทดสอบสมมติฐาน แสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวัง กับความพึงพอใจ ต่อการจัดการสภาพแวดล้อมอุทยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความสัมพันธ์ระหว่าง ความคาดหวังกับความพึงพอใจ	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (r)	Sig. (1-tailed)
ด้านพื้นที่ (แหล่งท่องเที่ยว)	0.41	0.00
ด้านการจัดการ	0.49	0.00
ด้านกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติ	0.54	0.00
ด้านการมีส่วนร่วม	0.53	0.00

ตารางที่ 11 แสดงถึงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวัง กับความพึงพอใจต่อการจัดการสภาพแวดล้อมอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน รวม 4 ด้านแบบด้านต่อด้าน ผลการศึกษาดังกล่าวทำให้ให้ทราบว่า ทั้ง 2 ตัวแปรพบว่ามีสัมพันธ์กันในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 นั่นคือ ความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการสภาพแวดล้อมอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ในด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติ และด้านการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์เชิงบวก หรือเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กับ

ความพึงพอใจต่อการจัดการสภาพภาพแวดล้อมอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนในด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติ และด้านการมีส่วนร่วม ตามลำดับ กล่าวคือ ก่อนเข้าไปเที่ยวชมอุทยานฯ ถ้ากลุ่มตัวอย่างคาดหวังต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยาน ทั้ง 4 ด้าน ใ้้มากหรือปานกลาง เมื่อเที่ยวชมอุทยานฯ แล้ว พบว่าการจัดการในแต่ละด้าน เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ก็เกิดความพึงพอใจในระดับมาก หรือปานกลางตามไปด้วย และทำนองเดียวกัน หากก่อนเที่ยวชม คาดหวังไว้ไม่มากนัก เมื่อเที่ยวชมแล้วรู้สึกไม่ประทับใจ ก็มีให้เกิดความพึงพอใจในระดับที่ไม่สูงด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ในแต่ละด้าน จะเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สูงนัก (0.41, 0.49, 0.54 และ 0.53) ฉะนั้น ความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับกลาง

ด้วยเหตุที่ความคาดหวังและความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก จึงทำให้สมมุติฐานในการศึกษานี้มีนัยสำคัญ ดังนั้น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวัง กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในครั้งนี้ เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้